

Összesen 61 régészeti objektumot regisztrálhattunk, melyek legnagyobb része középkori, de a római kor, és az őskor több korszaka is képviseltette magát a területen.

Késő bronzkori kerámiák csoportos megjelenését a nyesési szinten már 2005-ben, a szomszédos munkafelületen is tapasztaltuk, ahogy akkor, úgy idén sem volt eldönthető, hogy ezek pontosan milyen objektumok, vagy réteg maradványait képviselik, mivel beásás feltárás nem volt észlelhető, és a szántás itt bolygatta a legjobban a már viszonylag magasan jelentkező, apróköves altalajt is. Egy nagyobb, csaknem 2 m mély tárlóverem, és két kisebb gödör a késő bronzkor–kora vaskor időszakára volt keltezhető elsődlegesen, egy további 205 cm mélységű verem pedig késő kelta anyagot adott, igaz csekély számban. Utóbbi verem alján egy kézi malom alsó kövét találtuk meg ép állapotban.

A római korra vonatkozóan összesen 3 objektumot fontos kiemelni: A falusias település kerítőárkának igen fontos szakaszát tárhattuk fel idén, az árok D-i, K–Ny-ias irányú szakasza idei munkaterületünkön lezárul, s bár középkori objektumok éppen az eredeti végpontot bolygatták el, a korábbi, északabbi feltárások eredményei alapján valószínűsíthető, hogy itt bejárat nyílhatott Ny felé. Egy kisebb, téglalap alakú beásás, és egy ugyancsak téglalap alakú, gödörházra emlékeztető jelenleg már a kerítőárkon kívül, a feltételezett bejárat közvetlen közelében helyezkedett el, és bele illeszkedik abba a csoportba, amit a szomszédos ásatási felületen már megismerhettünk. A csoportot alkotó beásások közös jellemzője az É–D-ies tájolás, és a gödörházakhoz mérten csekély mennyiségű leletanyag.

A középkori falu létesítményei közül 2 négyzetes gödörház, számos tárlóverem, 2 kemence a kapcsolódó hamuzögödörrel, valamint egy korábban már megismert árok újabb szakasza került feltárára. Kronológiai szempontból is kiemelt jelentősége volt annak a vasolvasztáshoz, vasmegmunkáláshoz köthető műhelyobjektumnak, amit egy korábbi gödörház, és egy szomszédos kemence munkagödörnek helyén létesítettek. A műhely amorf és sekély munkagödörből, ebből induló kisebb beásásokból, valamint a szélén kialakított, sajnos csak roncsolt állapotban fennmaradt kohóból állt. Két hasonló műhelyt 2005-ben tárhattunk fel idei ásatásunk DNy-i szomszédságában.

Hrsz. 20655/72 (23. munkaterület): Nettó 284 m² feltárását végeztük el megelőző feltárás keretében. Ásatási területünk magába foglalta a telken szabályozás szerint beépíthető terület eddig feltáratlan részét, valamint a telek K-i határáig a teljes feltáratlan területrészt, egyetlen összefüggő tömbben. Kisebb, összefüggően nem megnyitható telekrészek maradtak feltáratlanok a telek Ny-i és D-i határa mentén. A régészeti érintettség mértéke és jellege teljes egészében megfelelt az előzetes várakozásoknak, összesen 46 régészeti objektumot azonosíthattunk, melyek a 144,38–146,07 mBf közti szinteken jelentkeztek. A szomszédos területen 2006-ban tett megfigyelésekhez hasonlóan itt is több síkon, egymástól szintben, mélységben különválva jelentkeztek az egyes régészeti korok jelenségei, a területrészt intenzív természetes feltöltődésének köszönhetően. Az idei feltárás a középkori réteg teljes, a római kori réteg részleges feltárára adott lehetőséget.

A római réteg feltárt része mindenütt a korábban már nagy számban megfigyelt szőlő ültetődörök további példányait (összesen 9 db) szolgáltatották, a szőlőskert mind nagyobb része bontakozik ki. Számottevő lelet az ültetődörökből nem került elő, vizsgálati célokra azonban több földmintát vettünk.

Középkori rétegünk jelenségei szintén jól kapcsolódtak a környező feltárások eredményeihez, ezt a területrészt ipari jellegűnek ismertük meg, feltűnően sok kemence, és kemencebokor került itt feltárára. Idei feltárási területünkre egy önálló kemence, egy kemencebokor (két kemencével) és egy-két kemencét kiszolgáló nagyobb műhelygödör esett. A feltárt kemencék közül három is meglehetősen ép állapotban maradt fenn, boltozatuk jelentős része is megmaradt. Két, belső kemencével rendelkező gödörházat szintén feltárhattunk, az egyik házat vágta az említett kemencebokor, és egy kisebb verem is. Gödrök, vermek formailag is változatos sora egészítette ki az összképet, a nagyobb műhelygödör pedig részben, egy talán nyersanyag kinyerésére szolgáló, gödörkomplexum felhasználásával került kialakításra. A formailag megszokott kemencék mellett két sekélyebb, hosszúkás, gyengén kiégett tűzhely feltárára került sor. A leletanyag az elsődleges, terepi megfigyelések szerint 11–13. századra keltezhető, akárcsak a 22. munkaterület esetében.

Munkatársak: Papp Adrienn (középkori jelenségek), Szilas Gábor (őskori jelenségek).

HAVAS ZOLTÁN

30. Budapest, V. A középkori Pest és környezete (KÖH 66154)

Á, Kk, Kú, Tő

2013. október 31. és november 12. között végeztünk szakfelügyeletet a Vörösmarty téren, a beruházó megbízásából, mivel a téren az É–D-i irányú vízvezeték rekonstrukcióját végezték – a legtöbb helyen új nyomvonalon. A munkaárok mélysége 160 cm volt, kivéve az É-i és a D-i végén, ahol csatlakozott a korábbi nyomvonalhoz. Eddig a mélységig az egész területen újkori feltöltést találtunk. A Deák Ferenc utca és a Vörösmarty tér sarkán egy É–D-i irányú téglacsatorna és téglakna került elő, amelyet részben elbontottak. A Váci utca sarkán, ahol a korábbi nyomvonalhoz csatlakoztak, a munkaárok alja -260 cm volt. Itt a terület közművekkel erősen bolygatott, azonban már elérték a tömört, szürke agyagos, kissé sóderos régészeti kultúrreteget, amelyből 13–16. századi leletanyagot bontottunk ki. A sárga agyagos altalaj -230 cm mélységben található. A munkálatok során, a Vörösmarty tér 5. szám előtt embercsontok kerültek elő, amelyeket egy korábbi közmű építésekor bolygattak meg. A Harmincad utcánál egy nagyobb alapterületű munkagödör készült, ahol a Földalatti Vasút alatt átvezető közműalagútnál végeztek szereléseket. A terület nagy részét az 1500 mm-es vízvezeték beásási árka foglalta el, azonban a keskeny, K-i sávban bolygatatlan felületet találtunk. Itt a rétegsor a következő volt: 130–135 cm vegyes, újkori feltöltés, 40 cm barna homok, alatta sárga homok. Az ÉK-i sarokban 2 sír részlete kerül elő, amelyek a József nádor téren már korábban ismert, késő középkori–hódoltság kori temetőhöz tartozhatnak. A DK-i sarokban 2 beásást tudtunk megfigyelni, egy keskeny, K–Ny-i irányú árkot és egy gödör részletét. Betöltésükből 14. századi kerámiatöredékeket és állatcsontot bontottunk ki.

KOVÁCS ESZTER